

ban e búcsu alkalmával a nagy szent misét Pribics Gyula geryesi lelkész mondotta fényes segédlet mellett. A szt. beszédet pedig igazán nagy hatást érve el Zseltvay Simon nyágoi lelkész tartotta. A gyónatásnál a környékbeli lelkészek segédkeztek nagy buzgósággal a szerzetes atyáknak úgy, hogy egyetlen egy hívő sem volt, a ki lelki vigaszt nélkül hagyta volna el a szt. helyet. Míse végeztével körmenet volt s olajkenésben is részesültek a hívek. A felvidék eme jó hírnevű búcsuhelyén az uri közönség is igen szép számmal volt képviselve. Így több budapesti férfi és hölgy zarándok közt ott volt Toma Jenő huszti főszolgabíró is kedves nevével, kinek megjelenése a hozzá tartozó népre láthatólag jó hatást tett. Az egyházi szertartások végeztével Vrabely Máté zárdafőnök a vendégeket igen jó bőséggel látta el. (Jelen volt).

TANÜGY.

Az oktatásügy fejlesztéséhez.

A fővárosi közoktatásügy fejlesztése érdekében a tanügyi osztály mellett egy elemi iskolai szaktanács alakult, a melynek az a hivatása, hogy az ügyosztályt tapasztalataival támogassa.

A szaktanács első ülését f. hó 5-én tartotta, melyen többek közt foglalkozott a Napközi Otthonok fejlesztésével, egészségügyi mondások tanításával, a tanítók címzésével és végül a folyóiratok és szaklapok járatásával.

A Napközi Otthonok mindaddig inkább étkezésre berendezett helyiségek voltak s az egész napra ott fogott gyermekekkel nem igen tudtak mit kezdeni. Az ügyosztálynak az az álláspontja, hogy a Napközi Otthon igazán akkor felel meg hivatásának, ha az étkezésen kívül a gyermek szellemi szórakoztatását, fejlesztését szolgálja. Akkép véli ezt elérhetőnek, ha az Otthonban a gyermekek a szülőnek minden ágával foglalatalkodnak, persze kényszer nélkül, játékszerűen s elsajátítanak olyan képességi tudást, amit utóbb esetleg kenyérkeresetre is használhatnak.

Egészségügyi mondások alatt azokat a tanításokat kell érteni, amelyek a gyermeket a tisztaságra, rendre, egészségügyi apróságokra, fertőzéstől való óvakodásra oktatják. Már ezelőtt is javasolta volt, hogy apró versekbe foglalva tanítsák a gyermekeket az egészségre és a tisztaságra. A szaktanács megállapította a tanításra alkalmas szöveget, amelyet ezentúl minden módon terjesztenek.

A tanítók címzéséről igen érdekes eszmecsere folyt, de megállapodás nem jött létre. Sok iskolában a tanítók nagysádnak vagy nagyságának szólítatják magukat. A megszólításnak ezt a formáját már sokszor kifogásolták, mert a gyermek és a tanító között bizonyos idegenszerűséget kelt. A mai értekezőlet is helyesebbnek tartja a: tanítónéni vagy a keresztnéven való, például: Ilona néni megszólítást, de egyelőre nem foglalt állást a kérdésben.

Utolsó tárgyat a folyóiratok ügye. A szaktanács javaslatba hozta, hogy mely szaklapokat kell minden iskolának tartania és mely szaklapok ajánlhatók.

E dolgok érdekelnék minket is.

Igaz, nehéz és talán felesleges beszélni nálunk — a vidéki népiskolákért — napközi otthonokról, de valami hasonló dologról sok helyütt mégis kell gondoskodnunk.

Igen sok felvidéki iskolánkba a gyermekek jó része meglehetősen távolságról jár s épen e távolság miatt ebédre nem megy haza, hanem az iskolában marad s ott várja be a délutáni előadást.

Nem kutatom, származik-e ebből a gyermekekre nézve erkölcsi kár, de föltehető, mert hisz a tanító nem kötheti le magát még a délelőtti és a délutáni közötti szabad időre is, nélküle pedig bizony sok minden kerülhet a gyermekek közt szőnyegre, hanem csupán az anyagi oldalát nézem a dolognak s úgy találom, hogy az ott maradt gyermekek mondjuk felének bizony elég siralmas a helyzete.

Népünk közt vannak roppant szegények is. Kenyért ritkán látnak asztalukon, krumplival, paszulyal tengetik életüket. Ha e szegény nép gyermekének a távolság miatt ott kell maradnia az iskolában, mit visz magának ebédre? Otthon csak ebédelne valamit, de az iskolába mit vigyen magával? Krumplit, paszulyt? Reggel föttet ebédre?

Meg kellene ezt alaposan gondolnunk, hisz ez nem tisztán a tanügyet, hanem a társadalmat érintő dolog is.

Milyen nemzedék fejlődik e gyermekekből ilyen életmód mellett?

A társadalomnak az ily helyeken szervezkednie s a helyi viszonyokhoz mért akciót indítania kellene a végből, hogy az ily szegény gyermekek megmentessenek az elcsenevezéssé válástól.

Az egészségügyi mondások behozatala, illetve tanítása nálunk is föltétlenül szükséges. Népünket sok tekintetben elmaradtá az épen a tette, hogy a tisztaság, a rend, az óvakodás apró dolgai iránt nem volt érzéke. Értendjét még a gazdag sem tudta megfelelően megállapítani, a lakáviszonyok még a jómódúaknál is sokszor tarthatatlanok voltak; — ennek és sok más apró dolognak alapján sem munkánál nagyobb erőt, sem gazdaságában hasznosabb gyakorlatiaságot nem tudott fölmutatni.

Ma már e téren is nagy haladást látunk, de azért még mindig roppant sok a kívánni való és mert a felnöttek életmódja, szokásai rettenetes nehezen változtathatók meg, már az apró gyermekeknél kell megkezdünk azt a munkát, mely ez állapotokon változtatni van

hivatva, ha nem is első sorban egészségügyi szempontból, hanem mellékesen mindenestre abból is.

Apró verses mondások, melyeket a gyermek örökre megjegyezhet magának, többet érnek itt minden hosszadalmasabb előadásnál.

Mellőzve a tanítók címzését, még csak a szaklapok járatásáról emlékezem meg.

Milyen szaklapokat olvasunk? Vagy egyáltalában olvasunk-e? Ezek nem jelentéktelen kérdések, de azért — valjuk be — nem törődünk velök.

Igaz, iskoláink szegények, a tanításról is bizony mostohán gondoskodnak az illetékes körök, de azért ne mondja senki nekem, hogy egy-két szaklapra akár az iskola, akár a tanító pénztárából, akár mind a kettőből együttesen ki nem telne.

A tanügy haladásáról minden tanítónak tudomást kell szereznie, hiszen csak így tudhat versenyképes eredményt felmutatni s éppen azért föltétlenül szüksége van az e haladást tárgyaló, arra utbaigazítást nyújtó szaklapokra.

Igaz, hogy ezek az erre vonatkozó igényeket teljesen ki nem elégítik, mert hisz ahhoz akármilyen kicsi, de mégis könyvtár kell, de azért szaklapok nélkül a könyvtár sem teljes s olyan könyvtárt soha sem fogunk tudni összeállítani, a mely teljesen pótolná a szaklapokat. Többet mondom, szaklapok nélkül könyvtárt egyáltalában nem is tudunk összeállítani.

Szaklapokra tehát szükségünk van.

Nekünk specialiter kettőre feltétlenül. Egyre a mely a hazai tanüggyel bővebben foglalkozik s nagy súlyt helyez az általános tanügyi állapot vázolására, a másikra pedig, a mely ezekkel röviden foglalkozva a főszólat a saját tanügyi dolgainkra helyezi.

Lehet-e mellőzni az egyiket vagy a másikat? Ha az utóbbi bő, nagy szükségéből lehetne mellőzni az első, de magát az utóbbit semmiesetre sem mellőzhetjük, mert a mi minket legközelebből érdekel, azt másuttól nem találhatjuk.

A »Gör. Kath. Szemle« e célnak szolgálatában indult meg s eddig megállta helyét, kérdem, mindnyájan elfizetünk-e rá? Mindnyájan azon vagyunk, hogy közzölünk e lap elterjedjen? Törekszünk-e mindnyájan arra, hogy nemcsak előfizetéseinkkel, hanem tollunkkal is segítsük?

Avagy nem bírja ezeket valaki megtenni?

Szeretnék életben is, nemcsak szóban látni egy ilyen embert.

Tanító.

TANÜGYI HIREK.

Az ungvári siketnéma intézet ügye. Ungvár városa üresen álló kaszárnyaépületeinek egy részét siketnéma intézet céljaira, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek e tárgyban intézett leiratára való tekintettel ajánlotta fel, melyben ki volt jelentve, hogy az intézet átalakítását a közoktatásügyi kormány eszközözi, a fokozatosan alkalmazandó tanerők lakpénze pedig, akik ugyanott fognak lakni, a város javára befizetetik. A miniszter újabb leirata azonban azt foglalja magában, hogy a tanítók által használandó épület lakásainak átalakítására a miniszter nem vállalkozott. A képviselő testület f. hó 7-én tartott ülésében elhatározta, hogy ezt a kérdést a miniszterhez intézendő felirata útján tisztázni kívánja, mivel az épületeknek átengedésekor a képviselő testület az akkori leirat tartalmából következtette, hogy a tanítók által használatba veendő lakások átalakítása is államköltségen fog eszközöltetni, annál inkább, mivel 1902-ban az épületek végleg a közoktatásügyi tárca tulajdonába jutnak s ezen időtől a lakások után a város részére bért fizetni már nem fog.

Az ungvári kir. gör. szert. kath. k.-tanítóképző kebelében fennálló s damaskusi szt. Jánosról nevezett ifj. önképzőkör folyó évi szeptember hó 27-én alakult meg. Bevezetésül Melles Gyula tanár, a kör igazgatója melegen üdvözölte az ifjúságot, az önképzés zászlajának 25. kibontása alkalmából. Ezután a kör ügyeinek vezetésére a következő tisztviselők választottak meg: Elnök: Szöllősy János IV., főjegyző: Dobra Ágoston IV., főkönyvtáros: Hriczó Mihály IV., pénztáros: Karpinecz Hermiás IV., Ellenőr: Kuzma János IV., I. aljegyző: Kalapos György III., II. aljegyző: Leskó József II., I. alkönyvtáros: Mihalovics János III., II. alkönyvtáros: Reskó János II. é. tj.

Szüreti szünet. A szüret alkalmával tanintézeink folyó hó 10-én és 11-én szünetet tartanak.

Rajztanfolyam iparosok számára. Az iparos tanoncok és segédek rajztanfolyama városunkban okt. 2-án nyílt meg az áll. agyagipari szakiskolában. A rajz-órát vasárnaponként d. e. 8—11-ig tartatnak. Jelemtkezni lehet bármely napon az igazgatóságnál.

Helyi és vidéki hírek.

Október 6.

A nemzeti gyásznapi évfordulóján honfiai kegyelettel lebbentjük föl az égő és vérző sebeket takaró fátyolt, melyet a sorsával meg nem békült nemzet 1867-ben borított a multra. Kiemelkedünk a köznapiság szürke hangulatából és honszeretettől lángoló szívvvel áldozunk a magyar szabadság vértanui halhatatlan emlékének.

Dicső hősök, dicső vértanúk! Legyen áldott emléketek, mely a haza önfeláldozó szeretetére tanít! Legyen áldott a honszabadságért ontott véretek, melyből kicsírázott a szabadság fája s már ellenállhatatlanul fejlődik!

Legyen áldott halálotok, mely záloga, váltsága a jobb jövő felvirradásának!

Legyen áldott vértanúságtok, melylyel a zsarnoki hatalom önmagát bélyegezte meg!

A hazáért kiontott véretek feloldta a századok óta elfojtott nemzeti teremtmény-erő bilincseit. Életre kelt az és pótolva századok mulasztásait, szüntelen munkálkodik az igazi nemzeti szabadság kiépítésén.

Eljön még — mert el kell jönnie — a szabadság diadalnapja és kiengesztelése lesz a ti vértanúságtoknak! Ugy legyen!

*** Apostoli királyunk Ő Felsége** névünnepe f. hó 4-én székesegyházunk is megünnepelte. A hálaadó szt. mise áldozatot Dr. Mikita Sándor prépost-kanonok mutatta be az egek Urának fényes segédlet mellett. A misén megjelentek a hatóságok, a katonai tisztikar, az intézetek s nagy hívő közönség. Míse végén a káptalan s a gremialis papság kíséretében Főpásztorunk is lejött a templomba, hol intónálta a szokásos háromszoros éltetést.

*** Vályi János dr. eperjesi püspök Őnagyméltósága Kovaliczky Zeno** titkár kíséretében f. hó 7-én az esti vonattal Főpásztorunk meglátogatására Ungvárra érkezett. 8-án a déli órákban fogadta a káptalan és a gremialis papság hódoló üdvözlését. **Jakovics János** prelátus-nagyprépost meleg üdvözlő szavaira őszinte örömeinek adott kifejezést a föltött, hogy a hová őt ifjúkori édes emlékei visszahozták, ott őt ily igaz bensőséggel fogadják. Áldást kér a Mindenhatótól egyházmegyénkire. Meleg atyai szavait a megjelentek zajos éljenzéssel fogadták. Miután még a megjelenteket bemutattatta magának, visszavonult lakosztályába.

*** A szatmári püspök üdvözlése Ungvárról.** **Meszlényi Gyula** szatmári püspök Ő excellenciáját, aranymiséje alkalmából Ungvár városa is üdvözölte s egyben megköszönte a város szegényei részére adományozott 500 koronát. A püspök a város üdvözlését meleg hangú levélben köszönte meg, mely a képviselőtestületnek f. hó 7-iki közgyűlésén felolvastott.

*** A törvényszék elnöke Ungvárt.** **Szép Géza**, a beregszászi törvényszék elnöke, e hét folyamán az ungvári járásbírósgót behatóan megvizsgálta s a tapasztaltak föltött megelégedésének adott kifejezést. Az elnök működése befejezése után látogatásokat tett.

*** Néhaj gróf Andrássy Dénesné** hamvainak Münchenből leendő hazahozatala és Kraszna-Horka-Váralján a számára emelt Mausoleumba való eltemetése gyászünnepélyének sorrendje: I. Münchenből Andrássy Franciska Grófné tetemével indul a különvonat 1904. október 25-én s megérkezik Bécs-Budapestén át Rozsnyóra, mint végállomásra 1904. október 26-án, délután két óra 30 perckor. II. Rozsnyón a koporsó kiemelve a vasuti kocsiból, ott az állomás belterületén az e célra épített baldachin alatti katafalkra lesz helyezve, s itt Fábian Ferencz kanonok plébános megfelelő segédlettel nyomban eszközli a megáldást. III. Ugyanitt a rozsnyói püspöki seminárium növendékei egy gyász műnéket adnak elő; ezen időben azonban egyszersmind a 4 fehér ló által vont díszes új halottas kocsira lesz helyezve a koporsó, s ezzel a menet egy zászlótt vívó díszmagyar lovas vezetése mellett 3 órakor megindul Rozsnyó főterén át Kraszna-Horka-Váraljára. IV. Kraszna-Horka-Váralja község külső határán (Nyirjesen) emelt díszkapunál várja a menetet Szkaupil József plébános több lelkész társával, kik a gyászmenetet innen az államut mindkét oldalán árboconon lengő gyászszárlódisz között a községen tul épült Mausoleumhoz vezetik. V. A tiz holdas területre vezető, félkör alakú műuton, kerti kultúra közt, a díszkapun áthaladva, megérkezik a menet 5 előtt a mausoleumi vasrács kapujához. Innen a boldogemlékü Grófné hült tetemét záró koporsó a halottas kocsiról leemelve, felvitetik a mausoleumot övedző körfal által határolt, mozaik burkolattal ellátott tágas udvarra, hol a jobb oldali lépcsőfökhöz épített baldachin alatt lévő katafalkra helyeztetik. VI. A temetést itt Bubicz Szigmond kassai megyés püspök ur Ő Excellenciája (ki előző napon az oltár felszerelését és a Mausoleumot is megáldotta) könn az udvaron, közvetlenül a mausoleumi lépcsőfönn felállított baldachin alatt fogja végezni. Ekkor ugyan itt a hárskúti iskolai énekkar egy műnéket énekel, s ezzel előreláthatólag 5:30 perckor a gyászünnepély teljes befejezést nyer; mert a koporsó a mausoleumi sarcophagba csak más nap lesz elhelyezhető. VII. A mig tart a felvonulás, addig az érkező kocsik vissza nem fordulhatnak. A menetben résztvevő kocsik tehát a mausoleummal szemben álló órház melletti 100 holdas területen állanak fel, honnan rendezavarás nélkül indulhatnak vissza.

*** Köszönetnyilvánítás.** Nagym. és főt. Meszlényi Gyula szatmári püspök ur Őexcellenciája a bánzkai templom javítási költségeihez 200 koronát adományozni méltóztatott. Gróf Berthold Kázmér ur pedig 80 koronát. Önzetlen, nemes tettükért ezuton is halás köszönetet mond nekik a hitközség és a maga nevében Petách Emil lelkész.

*** Halálozás.** Molcsányi Vladimir eperjesegyház-megyei áldozópap, Klevelandban (Amerika) működő buzgó lelkész szept. hó 9-én az Urban elhunyt. Korai halálát baleset okozta. Sétája közben ugyanis egy kutya megmarta s ennek következtében a leggondosabb ápolás dacára vérmérgezésben meghalt. Temetését Volosin és Csopoy lelkészek segédlete és óriási részvét mellett Hódobay András visitátor végezte. Legyen neki könnyű az idegen hant.

*** Az Ungvári kath. Legény-Egyesület** folyó 1904. évi október hó 16-án, vasárnap a Koronaszálló